

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Afdeling Vergunning & Handhaving
Postbus 40225
8004 DE Zwolle

Datum : 1 juni 2026
Ons kenmerk : 2671-26
Uw kenmerk : DGNV-NV / 105609908
Contactgegevens : Sonja Weeda, tel. 06-15656569, mail sonja.weeda@vogelbescherming.nl
Betreft : Zienswijze Ontwerpbesluiten off-bottom oesterkweek in Oosterschelde

Digitaal verzonden

Geachte heer/mevrouw,

Vogelbescherming Nederland dient hierbij, mede namens Natuurmonumenten en de Zeeuwse Milieufederatie, een zienswijze in op de ontwerpbesluiten van 20 april 2026 waarmee vergunningen worden verleend door de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) op grond van artikel 5.1, lid 1, sub e Omgevingswet voor het off-bottom kweken van oesters op acht sublitorale locaties in het Natura 2000-gebied Oosterschelde.

Natuurmonumenten en de Zeeuwse Milieufederatie hebben een intentieverklaring met de Oestervereniging over een meer duurzame oesterkweek. Wij hebben echter pas recent kennis kunnen nemen van de passende beoordeling en de ontwerpbesluiten; in de conceptfase zijn wij niet betrokken. Wij hadden graag op een eerder moment in het vergunningtraject gereageerd. Er rest ons nu geen andere mogelijkheid dan deze zienswijze in te dienen. We hebben de volgende aandachtspunten en zorgen over de passende beoordeling en de vergunningen.

Significante effecten op niet-broedvogels zijn niet met zekerheid uitgesloten

Het intergetijdengebied van de Oosterschelde is van levensbelang voor honderdduizenden steltlopers. Steltlopers op doortrek en die hier overwinteren zijn afhankelijk van deze gebieden voor hun voedsel. Met de aanleg van de Deltawerken en alle inpolderingen, is twee-derde van het waardevol intergetijdengebied in de Zuidwestelijke Delta verloren gegaan. De Oosterschelde en de Westerschelde hebben nog grote arealen intergetijdengebied, maar ook deze gebieden zijn aan het verdwijnen. In de Oosterschelde, het belangrijkste gebied voor steltlopers, heerst zandhonger. Platen en slikken eroderen in plaats van dat ze aangroeien en ze komen lager te liggen. Voor steltlopers leidt dit tot een afname van het areaal slik en plaat dat geschikt is om er te foerageren. Tel daarbij op dat de intergetijdengebieden ook nog onderhevig zijn aan veel menselijke drukfactoren die sterk toenemen, zoals verschillende vormen van recreatie zoals wandelaars met en zonder honden, maar ook activiteiten zoals zeeas spitten, schelpdier rapen en alle verschillende activiteiten van de beroepsvisserij in de Oosterschelde op de platen en slikken, waardoor het leefgebied verder onder druk komt te staan. De instandhoudingsdoelstellingen van veel steltlopers worden dan ook niet gehaald,

zoals ook in de passende beoordeling te lezen is: bontbekplevier, groenpootruiter, kanoet, kievit, rosse grutto, scholekster, strandplevier en zwarte ruiter.

Uit het rapport van Krijgsveld¹ dat de effecten van verstoring door recreatie op vogels beschrijft, blijkt dat recreatie verlies aan draagkracht betekent, vooral in open gebieden zoals kustgebieden en meren. Voor vogels is het type verstoring (recreant of oesterkweker) minder bepalend dan of er verstoring, en dus verlies in draagkracht, optreedt. Het gaat om de aanwezigheid van personen in essentieel leefgebied van de vogels.

De passende beoordeling verwijst naar dit rapport van Krijgsveld:

“De gemiddelde afstand waarbij volgens Krijgsveld et al. (2022) vluchtgedrag van foeragerende steltlopers kan optreden is 125 meter. De doelsoorten die op slikken en platen foerageren betreffen voornamelijk de subgroep scholeksters, kluten en plevieren. Voor deze subgroep geldt een gemiddelde verstoringsafstand van 100 meter (Krijgsveld et al., 2022).”

Deze informatie is in deze vorm niet terug te vinden in het rapport van Krijgsveld. In het rapport wordt geen expliciete “gemiddelde afstand waarbij vluchtgedrag kan optreden” voor steltlopers genoemd. In deel 2 van het rapport wordt nu juist per vogelsoort een beschrijving gegeven en hanteert men een bufferzone. Deze bufferzone is belangrijk, omdat verstoring al veel eerder optreedt en effecten kan hebben dan wanneer de vogel opvliegt (vluchtgedrag). Een vogel kan al alert zijn, het stressniveau in het lichaam kan omhooggaan en de vogel kan stoppen met eten. Dit zijn nog geen vluchtgedragingen (wegvliegen), maar kan wel impact hebben. Daarom wordt in het rapport van Krijgsveld gewerkt met een bufferzone als veilige afstand tussen recreant (recreatieve activiteit) en vogel(s). Uitgaande van de geadviseerde bufferzones door Krijgsveld voor de verschillende steltlopers, dan ligt het voor de hand dat de in de passende beoordeling gehanteerde vluchtafstand te beperkt is. Bovendien wordt er gesproken van een subgroep scholeksters, kluut en plevieren die voornamelijk op de slikken en platen foerageren, en dat deze subgroep een vluchtafstand heeft van 100 meter. Ook dit komt niet overeen met de bevindingen uit het Krijgsveldrapport. Daarnaast zijn er nog veel meer steltlopers die foerageren op slikken en platen. Met het buiten beschouwing laten van de bufferzone van deze soorten, lijkt de passende beoordeling hiermee niet volledig. Ook de gehanteerde 100 meter voor deze subgroep is niet terug te vinden in het Krijgsveldrapport, voor de kluut wordt zelfs een bufferzone van 500 meter geadviseerd.

---

¹ Krijgsveld KL, B Klaassen & J van der Winden (2022). Verstoring van vogels door recreatie. Literatuurstudie van verstoringsgevoeligheid en overzicht van maatregelen. Deel 1 hoofd rapport & deel 2 soortbesprekingen. Uitgave Vogelbescherming Nederland, Zeist.

Alleen voor de drieteenstrandloper en de steenloper hanteert het Krijgsveldrapport een bufferzone van 100 meter (voor foeragerende vogels). Alle overige steltlopers van de Oosterschelde kennen in het rapport een hogere bufferzone:

- Bufferzone van 250 meter: scholekster, bontbekplevier, Kievit, strandplevier, bonte strandloper, groenpootruiter, zwarte ruiter, tureluur, goudplevier en zilverplevier.
- Bufferzone van 500 meter: kluut, wulp, rosse grutto en kanoet.

In de vorige vergunningen mochten volgens voorschrift 34 groepen rustende of foeragerende vogels niet dichterbij benaderd worden dan tot een afstand van 500 meter. Ook het vigerende beheerplan van de Oosterschelde hanteert in de voorwaarden voor oestervisserij een verstoringafstand van 500 meter ten opzichte van foeragerende vogels.

Verder is de Oosterschelde ook aangewezen voor vogelsoorten die gebruik maken van het open water om er te foerageren, te rusten en te ruïen. Het gaat hier om de soorten meerkoet, brilduiker, dodaars, slobbeend, smient en wilde eend. Allemaal soorten waarvan in de passende beoordeling wordt aangegeven dat de doelen niet gehaald worden. De passende beoordeling onderbouwt op pagina 97 in slechts 2 zinnen dat de vogels van het open water wel kunnen uitwijken en dat de verstoring minimaal is:

“Ook voor de vogels die op het open water verblijven zal de verstoring minimaal zijn, aangezien zij ruime mogelijkheden hebben om bij verstoring uit te wijken naar een alternatieve locatie. Dit temeer aangezien de kweekactiviteiten beperkt zijn in ruimte en tijd (zie hoofdstuk 2).”

Er wordt geen nadere toelichting gegeven voor deze vogelsoorten, terwijl voor de hierboven genoemde soorten de doelen niet worden gehaald. De passende beoordeling maakt niet inzichtelijk welke vogels van het open water verblijven op de locaties, in welke aantallen en waarom (rusten, foerageren). Ook maakt de passende beoordeling niet inzichtelijk of de vogels die gebruik maken van deze locaties daadwerkelijk kunnen uitwijken naar andere gebieden. Het is daarbij onduidelijk welke gebieden dit zijn en of de draagkracht in deze uitwijkgebieden toereikend is. De aanwezigheid van vogels op specifieke locaties hangt immers samen met gunstige omstandigheden op die locaties.

De ecologische evaluatie van het beheerplan Oosterschelde² wijst op de effecten van oesterkweek:

“Volgens Hoekstein et al. (2022) leidt de commerciële kweek van oesters op ‘tafels’ die op droogvallende slikken staan, tot aanzienlijke verstoring van op de platen foeragerende vogels. Percelen liggen onder andere op de Slikken van Kats, in de

---

² Witteveen+Bos, Ecologische evaluatie Natura 2000-beheerplannen, Natura 2000-beheerplan Oosterschelde, Rijkswaterstaat, 22 juni 2023.

Zandkreek en bij Yerseke. Op deze locaties en in de directe omgeving foerageren nauwelijks nog steltlopers, afgezien van kleine aantallen steenlopers (Hoekstein et al., 2022). Een negatieve impact op het doelbereik kan daardoor niet worden uitgesloten. Tot slot kan een toename van het aantal Japanse oesters leiden tot effecten op de primaire productie (begrazing) en is er een risico dat er concurrentie optreedt met de kokkel.” (pagina 112)

“Voor steltlopers en vogels die foerageren op het open water leidt schelpdierkweek, met name het gebruik van MZI’s (watervogels) en kweek van oesters op tafels (steltlopers) tot aanzienlijke verstoring en vermindering van foerageergebieden. Het is niet uit te sluiten dat dit impact heeft op het doelbereik. Het is daarom van belang te verkennen of een betere zonering mogelijk is (bijv. buiten Natura 2000-gebied) of dat het areaal waarop dit gebruik is toegestaan moet worden ingeperkt.” (pagina 197/198)

“Voor de schelpdierkweek is niet duidelijk of de voorwaarden worden nageleefd. De visserij leidt tot verstoring van vogels, waarbij met name de schelpdierkweek grote impact lijkt te hebben op het gebiedsgebruik van vogels. Zeker in cumulatie met het recreatieve gebruik kan niet worden uitgesloten dat visserij impact heeft op het doelbereik voor broed- en niet-broedvogels. Ook kunnen er effecten optreden op het voedselaanbod voor vogels.”(pagina 126)

De passende beoordeling maakt onvoldoende inzichtelijk waaruit blijkt dat de conclusies in de ecologische evaluatie weerlegd kunnen worden. Daarnaast laat de passende beoordeling zien dat er meer vogelsoorten en vogelaantallen foerageren in de referentiegebieden dan dat er foerageren bij de systemen en dat er zelfs vogelsoorten zijn die de systemen vermijden (pagina 95). Dit lijkt de conclusie van de ecologische evaluatie te ondersteunen dat steltlopers aanzienlijk verstoord worden en foerageergebieden mijden op plekken waar off-bottom oesterkweek plaatsvindt.

Schoonhouden van percelen

In de passende beoordeling op pagina 17 wordt het volgende vermeld:

“Op de voor off-bottom kweek gebruikte delen van schelpdierpercelen vindt geen bodemcultuur gelijktijdig met de off-bottom kweek plaats. Wel worden de delen schoongehouden, zoals voorgeschreven door de verhuurder.”

Het is onduidelijk wat onder het schoonhouden van delen wordt verstaan. Wanneer vindt deze activiteit plaats en betekent dit nog iets voor de aantallen bezoeken van de percelen of de duur van de bezoeken van de percelen? Zo ja, dan ligt het voor de hand dit mee te nemen in de passende beoordeling.

Ontbreken voorschrift in de vergunningen

In de vergunningen staat vermeld dat er niet gewerkt wordt in de periode van 1 uur voor hoogwater tot 1 uur na hoogwater om effecten uit te sluiten bij hoogwatervluchtplaatsen. Hiertoe zou vergunningvoorschrift 12L zijn opgenomen. Vergunningvoorschrift 12L ziet echter op het te allen tijde aanhouden van 100 meter afstand ten opzichte van droogvallende platen en slikken. Het betreffende voorschrift over niet werken rondom hoogwatervluchtplaatsen is daarom ten onrechte niet in de vergunningen opgenomen.

Conclusie

Gelet op bovenstaande kunnen de vergunningen met de huidige voorschriften niet worden verleend. Uitgangspunt is immers dat bij onzekerheid over schadelijke gevolgen op grond van het voorzorgbeginsel de vergunningen geweigerd moeten worden. In dit geval is niet met de vereiste zekerheid aangetoond dat significante gevolgen zijn uitgesloten, mede gelet op de geconstateerde tekortkomingen in de besluiten en de passende beoordeling.

Hoogachtend,

Mr. Harm Dotinga
Senior jurist Vogelbescherming Nederland

Bijlage:

1. Volmacht mr. H.M. Dotinga